

SINTEZA

la proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului național privind modernizarea și armonizarea sistemelor informaționale vamale în conformitate cu sistemele informaționale ale Uniunii Europene pentru anii 2025-2030 (număr unic – 519/MF/2025)

Participantul la avizare, consultare publică, expertizare	Nr. crt.	Conținutul obiecției, propunerii, recomandării, concluziei	Argumentarea autorului proiectului
Avizare și consultare publică			
AGENȚIA DE GUVERNARE ELECTRONICĂ	1.	Considerăm că pentru coerență arhitecturală și pentru a valorifica investițiile existente în ecosistemul de e-Guvernare al Republicii Moldova, Programul național de modernizare a sistemelor informaționale vamale (2025-2030) poate fi completat cu unele recomandări de reutilizare a serviciilor electronice partajate. Astfel, din documentele remise la avizare, rezultă că Programul național de modernizare a sistemelor informaționale vamale (2025-2030) este conceput, în primul rând, pentru alinierea la arhitectura IT a Uniunii Europene. De aceea, documentul vorbește despre un portal vamal al comercianților interoperabil cu sistemele UE, și de un sistem național de identitate și acces integrat cu platforma europeană UUM&DS (Uniform User Management and Digital Signature), care cuprinde autentificare și semnătură digitală. În schimb, atestăm lipsa mențiunilor despre majoritatea serviciilor partajate din ecosistemul e-Guvernării Republicii Moldova (MPass, MLog, MConnect, MPay etc.). În cadrul planului UE de modernizare a sistemelor vamale, fiecare stat membru sau stat candidat își implementează propriul nod național de Identity & Access Management (IAM), pe care îl „înrolează” ulterior în platforma europeană UUM&DS (Uniform User Management & Digital Signature). Prin această integrare, un operator economic din Republica Moldova se poate autentifica folosind credențialele sale locale și este recunoscut automat de aplicațiile vamale europene. În acest context, MPass -serviciul guvernamental de autentificare și control al accesului, și EvoSign - serviciul guvernamental de identitate și semnătură electronică	Se acceptă Recomandarea Agenției de Guvernare Electronică privind reutilizarea serviciilor electronice partajate (MPass, EvoSign, MConnect, MNotify, MDocs, MDelivery și MLog) a fost acceptată. În acest sens, în Capitolul I, alineatul 3, punctul 1 al Programului a fost inserat următorul text, cu titlu explicativ: „Pentru asigurarea interoperabilității cu platforma UUM&DS a Uniunii Europene, nodul național de gestionare a identității și accesului (IAM-MD) va fi dezvoltat prin valorificarea infrastructurii existente. Astfel, serviciul guvernamental de autentificare și control al accesului – MPass, precum și serviciul de semnătură electronică mobilă – EvoSign, vor furniza funcționalitățile necesare de autentificare și semnare digitală,

		mobilă - pot furniza identitatea și semnătura electronică pentru nodul IAM-Moldova, funcționând ca back-end național și valorificând infrastructura existentă.	<i>contribuind la integrarea sigură și eficientă a operatorilor economici în sistemele vamale europene.”</i>
	2.	Programul stabilește obligații de păstrare a jurnalelor de sistem și a probelor electronice pe o anumită perioadă. În locul unei soluții dedicate, sugerăm redirectionarea tuturor log-urilor aplicațiilor vamale – inclusiv cele generate de IAM-Moldova și portalul comercianților – către serviciul guvernamental Mlog.	Se acceptă Recomandarea privind direcționarea jurnalelor de sistem și a probelor electronice către serviciul guvernamental MLog a fost acceptată. În acest sens, în Capitolul I, alineatul 3, punctul 3 al Programului a fost inserat următorul text, cu titlu explicativ: <i>„În vederea consolidării capacității de audit și trasabilitate a sistemelor informatice vamale, Programul prevede direcționarea centralizată a jurnalelor de sistem și a probelor electronice generate de aplicațiile informatice ale Serviciului Vamal – inclusiv cele produse de nodul național IAM-Moldova și portalul vamal destinat operatorilor economici – către MLog, serviciul guvernamental de jurnalizare a evenimentelor. Utilizarea acestei infrastructuri partajate permite stocarea unificată și sigură a log-urilor, în conformitate cu cerințele naționale privind securitatea cibernetică, și contribuie la eficientizarea activităților de monitorizare și control.”</i>

	3.	Pentru fluxurile care presupun trimiterea automată de confirmări, solicitări de completare și alerte către operatorii economici, considerăm oportună integrarea cu MNotify (e-mail, SMS, push), fapt care ar permite implementarea acestor notificări și ar oferi utilizatorilor o experiență unitară cu celelalte servicii guvernamentale.	Se acceptă Recomandarea privind integrarea fluxurilor automatizate de notificare cu platforma guvernamentală MNotify a fost acceptată. În acest sens, în Capitolul I, alineatul 3, punctul 2 al Programului a fost inserat următorul text, cu titlu explicativ: „Pentru fluxurile vamale ce implică trimiterea automată de confirmări, solicitări sau alerte către operatorii economici, se va asigura integrarea cu MNotify – platforma guvernamentală de notificări electronice (e-mail, SMS, push). Această soluție va asigura o experiență unitară utilizatorilor, în conformitate cu standardele serviciilor electronice publice.”
	4.	Proiectele GUM (Guarantee Management System) și CCI (Centralised Clearance for Import) presupun gestionarea electronică a garanțiilor, taxelor vamale și eventualelor penalități asociate procedurilor vamale. În acest context, considerăm oportun ca toate plățile aferente acestor procese să fie realizate prin MPay, ceea ce ar reduce efortul de integrare cu instituțiile bancare locale și ar facilita evidența contabilă centralizată.	Nu este necesară Programul prevede deja utilizarea MPay în aceste fluxuri.
	5.	Sistemele EORI (Economic Operators' Registration and Identification), AEO (Authorised Economic Operator) și NCTS (New Computerised Transit System) necesită verificarea în timp real a datelor din registrele naționale - licențe, coduri CAEN și statut fiscal, pentru a preveni erorile și fraudele. Publicarea acestor	Se acceptă Recomandarea privind utilizarea platformei MConnect pentru accesarea în timp real a registrelor guvernamentale a fost acceptată.

		servicii prin platforma de interoperabilitate MConnect ar elimina necesitatea dezvoltării unei soluții paralele și ar asigura trasabilitatea la nivel guvernamental.	Astfel, în Capitolul I, alineatul 3, punctul 4 al Programului a fost inserat următorul text , cu titlu explicativ: „ <i>Sistemele vamale precum EORI, AEO și NCTS vor fi interconectate cu registrele naționale (ex. licențe, coduri CAEN, statut fiscal) prin intermediul MConnect – platforma națională de interoperabilitate, evitând duplicarea soluțiilor tehnice și asigurând trasabilitate completă în fluxurile de date.</i> ”
	6.	Pentru certificatele de origine, deciziile AEO (Authorised Economic Operator) sau extrasele PoUS (Proof of Union Status), alte documente ce nu dispun de versiunea electronică, poate fi oferită opțiunea de ridicare fizică sau curier, prin integrarea cu serviciul MDelivery, care gestionează deja fluxuri de livrare pentru alte autorități.	Se acceptă Recomandarea privind integrarea cu platforma guvernamentală MDelivery pentru expedierea documentelor fizice a fost acceptată . În Capitolul I, alineatul 3, punctul 5 al Programului a fost inserat următorul text , cu titlu explicativ: „ <i>Pentru documentele vamale care nu dispun de versiuni digitale (ex. certificate de origine, decizii AEO sau extrase PoUS), se va oferi opțiunea de livrare fizică prin intermediul serviciului MDelivery, utilizat deja de alte autorități publice pentru gestionarea expedierilor către cetățeni sau companii.</i> ”
	7.	Documentele generate electronic în procedurile vamale ar trebui	Se acceptă.

		stocate în platforma guvernamentală de găzduire și partajare a documentelor (MDocs), pentru a evita duplicarea infrastructurii de stocare și reutilizarea automatizată a documentelor respective de către alte autorități	Recomandarea privind utilizarea platformei MDocs pentru stocarea și partajarea documentelor generate în procedurile vamale a fost acceptată. În Capitolul I, alineatul 3, punctul 6 al Programului a fost inserat următorul text, cu titlu explicativ: „<i>Documentele generate electronic în cadrul procedurilor vamale vor fi stocate în MDocs – platforma guvernamentală de găzduire și partajare a documentelor electronice. Această integrare va permite reutilizarea documentelor în cadrul altor procese administrative, evitând redundanțele și maximizând eficiența investițiilor publice.</i>”
	8.	În loc să se creeze un site separat pentru accesarea serviciilor electronice ale Serviciului Vamal, se va reutiliza portalul guvernamental al serviciilor publice, parte a Sistemului informațional „Registrul de stat al serviciilor publice”.	Nu se acceptă În contextul alinierii la standardele Uniunii Europene și al necesității de a asigura interoperabilitatea cu sistemele informaționale vamale europene, se impune crearea unui portal vamal dedicat, adaptat specificului serviciilor electronice vamale din Republica Moldova. Un asemenea portal va permite integrarea funcțională cu sistemele informatice europene, va respecta cerințele tehnice ale UE privind securitatea, structura și disponibilitatea serviciilor digitale, și va facilita accesul utilizatorilor naționali și internaționali la serviciile

			vamale într-un mod standardizat și compatibil cu practicile europene. Totodată, se va asigura interoperabilitatea acestuia cu portalul guvernamental al serviciilor publice, parte a Sistemului informațional „Registrul de stat al serviciilor publice”.
	9.	Toate sistemele informaționale și aplicațiile nou dezvoltate trebuie mapate în Catalogul semantic, utilizând modelul de date reglementat de legislația Republicii Moldova, pe deplin compatibil cu structurile de date acceptate la nivelul Uniunii Europene, fapt care va garanta interoperabilitatea și va preveni duplicarea definițiilor.	Nu se acceptă Programul prevede deja măsuri privind interoperabilitatea și structura datelor.
	10.	Indicatorii anonimizati (timp mediu de vămuire, volume tranzit etc.) pot fi publicați trimestrial pe data.gov.md, stimulând analize economice și interacțiunea cu sectorul privat.	Nu se acceptă Publicarea acestora va fi analizată separat în funcție de relevanță și confidențialitate.
	11.	Indicatorii anonimizati, precum timpul mediu de vămuire, volumele de tranzit și alți parametri de performanță, vor fi publicați trimestrial pe portalul data.gov.md. Această deschidere de date stimulează analize economice bazate pe evidențe și încurajează dezvoltarea de soluții inovatoare de către sectorul privat.	Nu se acceptă Propunerea este redundantă, aspectele relevante fiind deja analizate la pct. 10.
	12.	Pentru elaborarea prototipurilor AES-MD (Automated Export System – Moldova) și a Help-Desk-ului central se recomandă utilizarea Platformei guvernamentale de dezvoltare a serviciilor electronice (PDSE), care va scurta ciclurile de livrare și va menține coerența practicilor DevOps cu cele deja adoptate în restul administrației publice.	Nu se acceptă SVRM va utiliza platformele proprii existente, adaptate nevoilor specifice.
	13.		
	14.		

	15.		
Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova	16.	La proiectul de hotărâre: În conformitate cu art. 102 din Constituția Republicii Moldova și Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern, hotărârile Guvernului se adoptă pentru exercitarea atribuțiilor constituționale și a celor ce decurg din Legea cu privire la Guvern, precum și pentru organizarea executării legilor. În acest sens, o hotărâre de Guvern nu poate constitui temei juridic pentru emiterea unui alt act normativ al Guvernului sau a unui document de politici publice, astfel se recomandă excluderea din clauza de emitere a referințelor a hotărârii de Guvern nr. 306/2025	Se acceptă A fost exclusă referința la Hotărârea Guvernului nr. 306/2025 din temeiul juridic, întrucât o hotărâre de Guvern nu poate constitui temei pentru emiterea altei hotărâri, în conformitate cu art. 102 din Constituția Republicii Moldova și Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern. Textul clauzei de emitere a fost modificat și este formulat astfel: <i>„În temeiul art. 6 lit. b) și h) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 252, art. 412), cu modificările ulterioare, având în vedere art. 201 din Acordul de Asociere dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 27 iunie 2014, ratificat prin Legea nr. 112/2014 (Monitorul</i>

			<i>Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 185–199, art. 442), precum și în vederea armonizării cadrului instituțional și normativ național la cerințele Uniunii Europene, Guvernul HOTĂRĂȘTE:...”</i>
	17.	La capitolul I În primul alineat, din Capitolul I „Introducere”, cuvântul „stabilește” se propune a fi revizuit, deoarece conform pct. 16 din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică „Programul, este un document de politici publice, elaborat pentru implementarea strategiilor, care detaliază și concretizează (și nu stabilește) politicile ce urmează a fi realizate.	Se acceptă Primul alineat, din Capitolul I „Introducere”, modificat: - „<i>Programul național privind modernizarea și armonizarea sistemelor informaționale vamale în conformitate cu cele ale Uniunii Europene detaliază și concretizează direcțiile de modernizare și armonizare a sistemelor informaționale vamale ale Republicii Moldova cu cele ale Uniunii Europene până în anul 2030, în vederea asigurării interoperabilității, securității și eficienței proceselor vamale.</i>”
	18.	La capitolul II (analiza situației) Una din principalele lacune și deficiențe identificate este capacitatea instituțională și resursele umane limitate, astfel provocarea legată de personalul IT calificat și de retenția acestuia este esențială. Pentru diminuarea acestor deficiențe, este necesară o strategie detaliată de recrutare, formare și motivare, inclusiv salarii competitive (sporuri) și programe de dezvoltare profesională continuă. Succesul proiectului depinde în mare măsură de disponibilitatea și calitatea expertizei IT interne. Totodată, având în vedere problemele critice ale IT și securitate,	Se acceptă parțial În Capitolul I, alineatul 2, al Programului a fost inserat următorul text: „<i>Dezvoltarea și operarea sistemelor informatice vamale în temeiul prezentului Program se va realiza cu respectarea prevederilor legislației naționale și europene privind protecția datelor cu caracter</i>

	un aspect important revine gestionării riscurilor cibernetice, inclusiv protecția datelor cu caracter personal. La nivelul Uniunii Europene, prelucrarea datelor cu caracter personal în contextul sistemelor electronice vamale este reglementată de Regulamentul (UE) 2016/679 (GDPR) pentru operatorii naționali și de Regulamentul (UE) 2018/1725 pentru instituțiile UE. Actele europene transpuse prin proiectul de hotărâre fac trimitere expresă la respectarea acestor norme. De exemplu, Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2023/1070 al Comisiei, în art. 107, recunoaște că sistemele electronice dezvoltate în temeiul Codului Vamal al Uniunii implică prelucrarea datelor cu caracter personal în scopul aplicării legislației vamale. Astfel, consultarea Autorității Europene pentru Protecția Datelor de către Comisia Europeană anterior adoptării regulamentului confirmă relevanța dimensiunii privind viața privată. În acest context, este primordial ca și Programul național să reflecte cerințele de conformitate în materie de protecție a datelor, astfel încât dezvoltarea sistemelor informatice să respecte principiile consacrate de GDPR: legalitate, echitate, transparență, limitare la scop, minimizare, exactitate, limitare a stocării, integritate și confidențialitate. Legislația națională aplicabilă (în prezent Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, care urmează a fi înlocuită de Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal) prevede aceleași principii și obligă operatorii să adopte măsuri tehnice și organizatorice adecvate pentru protejarea datelor personale. Cu toate acestea, în forma actuală a proiectului de hotărâre și a Programului anexat, nu se regăsește nicio referință explicită la normele legale sau la măsuri concrete privind protecția datelor. Această omisiune este semnificativă, în condițiile în care sistemele prevăzute – precum ICS2, AES, EORI, COPIS, AEO etc. implică schimburi de date cu caracter personal între autoritățile vamale și operatorii economici, și chiar la nivel transfrontalier. De la date de identificare și contact, până la	<i>personal, inclusiv ale Legii nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal și ale Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date. Serviciul Vamal va asigura implementarea principiilor de legalitate, echitate, transparență, limitare la scopuri determinate, minimizare a datelor, exactitate, limitare a stocării, integritate și confidențialitate. Pentru sistemele informatice care implică prelucrarea pe scară largă a datelor cu caracter personal, se va efectua, la momentul oportun, o evaluare a impactului asupra protecției datelor. Vor fi prevăzute măsuri tehnice și organizatorice adecvate, cum ar fi controlul accesului, autentificarea multifactor, criptarea sau pseudonimizarea datelor sensibile, jurnalizarea accesărilor, precum și instruirea continuă a personalului în domeniul protecției datelor.”</i> Totodată, se recunoaște existența unei provocări sistemice privind capacitatea instituțională, în special în ceea ce
--	--	--

		informații despre bunuri și destinații, aceste fluxuri generează riscuri specifice: acces neautorizat, utilizare excesivă sau breșe de securitate. Prin urmare, se impune abordarea explicită a dimensiunii protecției datelor în cadrul Programului, pentru a asigura conformitatea juridică și pentru a demonstra responsabilitatea instituțională în protejarea drepturilor persoanelor vizate. Având în vedere că Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal va intra în vigoare în 23 august 2026, iar art. 89 alin. (2) din aceasta obligă Guvernul să-și revizuiască actele normative până la acea dată, se consideră justificată completarea Capitolului I ”Introducere” din Program, cu o secțiune distinctă, compusă din alineate, care să prevadă respectarea cerințelor relevante din Regulamentul (UE) 2016/679 și legislația națională (Legea nr. 133/2011, respectiv Legea nr. 195/2024). În acest sens, se recomandă în anexă la hotărârea Guvernului, completarea Capitolului I – Introducere al Programului cu unele prevederi distincte care să consacre angajamentul respectării aspectelor relevante din Regulamentul (UE) 2016/679 și din legislația națională, respectiv Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal (în vigoare până în 2026) și Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal cu următorul conținut: „Dezvoltarea și operarea sistemelor informatice vamale în temeiul prezentului Program se va realiza cu respectarea prevederilor legislației naționale și europene privind protecția datelor cu caracter personal, inclusiv ale Legii nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal și ale Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor). În acest sens, Serviciul Vamal va asigura implementarea principiilor de legalitate, echitate, transparență,	privește atragerea și menținerea personalului IT calificat, esențial pentru funcționarea și securizarea sistemelor informatice vamale. În acest sens, Serviciul Vamal întreprinde măsuri concrete de dezvoltare instituțională prin consolidarea rolului Centrului de instruire, care are misiunea de a susține formarea continuă, recalificarea profesională și dezvoltarea competențelor angajaților. Această dimensiune a fost inclusă și în Capitolul VII „Riscuri de implementare” al Programului, în care este reflectată importanța creșterii capacității administrative și a resurselor umane, ca factor determinant pentru succesul implementării Programului.
--	--	---	--

		limitare la scopuri determinate, minimizare a datelor, exactitate, limitare a stocării, integritate și confidențialitate. Pentru sistemele informatice care implică prelucrarea pe scară largă a datelor cu caracter personal, se va efectua, la momentul oportun, o evaluare a impactului asupra protecției datelor, în conformitate cu art. 35 din Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal. Totodată, vor fi prevăzute măsuri tehnice și organizatorice adecvate, adaptate fiecărui sistem, cum ar fi controlul accesului pe baza rolurilor, autentificarea multifactor, criptarea sau pseudonimizarea datelor sensibile, jurnalizarea accesărilor, precum și instruirea continuă a personalului în domeniul protecției datelor.” Includerea acestui paragraf în Program ar reflecta angajamentul proactiv al autorităților de a respecta principiile protecției datelor încă din etapa de proiectare a sistemelor („privacy by design”), în conformitate cu standardele europene și cu spiritul actelor UE transpuse. De asemenea, aceasta va asigura o conformare etapizată, predictibilă și transparentă cu legislația națională aplicabilă pe durata de implementare a Programului. Totodată, urmează a fi completat cu informații privind cauzele problemelor din domeniul/subdomeniul acoperit de program (și nu doar enumerarea problemelor), inclusiv cu descrierea posibilelor consecințe în cazul neintervenției, folosind dovezi cantitative și calitative, precum și date disponibile dezagregate, conform criteriilor enunțate în pct. 18, subpct. 18.2. din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020.	
	19.	La capitolul III „Obiectivele programului”, urmează a fi divizate în două capitole separate „Obiective generale” și respectiv „Obiective specifice”, conform cerințelor stipulate în pct. 18, subpunctele 18.3. și 18.4. din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020	Nu se acceptă Structura actuală reflectă integral logica programului și corespunde cerințelor de fond. Obiectivele generale sunt clar delimitate de cele specifice prin formularea și numerotarea acestora. Divizarea în două capitole distincte nu aduce

			valoare adăugată substanțială și ar fragmenta inutil documentul.
	20.	La capitolul IV (Indicatori de monitorizare), urmează a fi revizuit, fiind indicați indicatorii de impact și de rezultat, conform obiectivelor, deoarece lipsesc valorile de referință, valorile-țintă intermediare și valorile-țintă finale, cu dezagregarea disponibilă, conform criteriilor prevăzute în pct. 18, subpct. 18.5. din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020	Nu se acceptă Indicatorii incluși reflectă specificul programului și natura strategică a intervențiilor. Structura actuală este adecvată pentru a urmări progresul și eficiența implementării.
	21.	La capitolul V (Impactul Programului), în alin. 3, cuvintele „luptei împotriva” se propune a fi substituite cu cuvântul „combaterii”	Se acceptă La capitolul V (Impactul Programului), în alin. 3, cuvintele „luptei împotriva” a fost substituite cu cuvântul „ combaterii ”: „ <i>În plus, Programul va avea un impact pozitiv asupra combaterii fraudelor și evaziunii fiscale. Prin digitalizarea completă a proceselor vamale și utilizarea unor mecanisme avansate de gestionare a riscurilor, se va îmbunătăți capacitatea de identificare și prevenire a activităților frauduloase. Noile sisteme IT vor permite o monitorizare mai eficientă a fluxurilor comerciale și vor reduce posibilitatea falsificării documentelor și a altor practici ilegale. Astfel, transparența proceselor vamale va crește semnificativ, consolidând încrederea mediului de afaceri și a partenerilor internaționali.</i> ”

	22. La capitolul VI (costuri) Având în vedere că o parte semnificativă a finanțării depinde de asistența externă (care nu este încă pe deplin acoperită), este crucială o strategie proactivă și accelerată de atragere a fondurilor de la UE și alte instituții financiare internaționale (Banca Mondială, BERD etc.), astfel, se recomandă specificarea acțiunilor concrete și termene pentru securizarea acestor fonduri.	Nu se acceptă Capitolul privind costurile prezintă estimările financiare agregate în conformitate cu cadrul bugetar multianual. Elaborarea unei strategii detaliate de atragere a fondurilor externe depășește sfera Programului și revine competenței autorităților de finanțare și coordonare a asistenței externe.
	23. La capitolul IX, denumirea capitolului „Proceduri de raportare” va fi ajustată în conformitate cu prevederile pct. 18 subpct. 18.10 din Regulamentul cu privire la planificarea strategică – „Proceduri de monitorizare, evaluare și raportare”. Totodată, se va indica periodicitatea procesului de monitorizare a documentului.	Se acceptă La capitolul IX, denumirea capitolului a fost ajustată în - „Proceduri de monitorizare, evaluare și raportare”
	24. La nota de fundamentare: La secțiunea 4.1. impactul asupra sectorului public ”nu este aplicabil”, se recomandă o analiză a impactului care să reflecte inclusiv impactul pozitiv pe care îl poate produce implementarea Programului. Un program de asemenea amploare, care vizează modernizarea și digitalizarea integrală a sistemului vamal, va avea un impact profund asupra funcționarilor publici (necesitatea de formare, recalificare, schimbarea fluxurilor de lucru), asupra structurii interne a Serviciului Vamal și asupra eficienței generale a administrației publice. Neglijarea acestui impact în Nota de Fundamentare indică o omisiune semnificativă în analiza comprehensivă a proiectului. Similar, la secțiunea 4.3. impactul asupra sectorului privat ”nu este aplicabil”, urmează a fi analizat inclusiv prin aspect pozitiv, întrucât, chiar în capitolul I al Programului se menționează că scopul este de a "fluidiza traficul și optimizarea fluxului de mărfuri" și că va "reduce costurile de conformitate pentru întreprinderi și facilitarea investițiilor naționale și străine". Impactul asupra operatorilor economici (timpi de procesare reduși,	Recomandarea privind completarea secțiunilor 4.1 și 4.3 din Nota de fundamentare a fost acceptată. În consecință, formulările standard „nu este aplicabil” au fost eliminate și înlocuite cu o analiză detaliată a impactului preconizat asupra sectorului public și asupra sectorului privat, în concordanță cu obiectivele și conținutul Programului. Astfel, secțiunea 4.1 a fost reformulată după cum urmează: <i>„Implementarea Programului va avea un impact semnificativ asupra sectorului public, în special asupra Serviciului Vamal al Republicii</i>

		costuri administrative mai mici, predictibilitate sporită, noi cerințe tehnice de conformare) este direct și considerabil.	<i>Moldova. Digitalizarea integrală a proceselor vamale presupune revizuirea arhitecturii instituționale și a fluxurilor de lucru, precum și adaptarea procedurilor administrative. În acest context, este prevăzută necesitatea instruirii, recalificării și adaptării continue a funcționarilor publici implicați în gestionarea, operarea și mentenanța noilor sisteme informatice. De asemenea, Programul va contribui la îmbunătățirea eficienței și transparenței administrației publice prin reducerea birocrăției, digitalizarea serviciilor și integrarea cu infrastructura de e-Guvernare națională.”</i> Totodată, secțiunea 4.3 a fost completată cu următorul text: <i>„Programul va avea un impact pozitiv considerabil asupra sectorului privat, în special asupra operatorilor economici implicați în activități de import, export și tranzit. Prin automatizarea și simplificarea procedurilor vamale, reducerea timpului de procesare și a interacțiunii directe cu autoritatea vamală, se vor reduce costurile de conformitate și vor fi</i>
--	--	---	---

			<i>create premisele pentru o mai mare predictibilitate și competitivitate economică. Totodată, implementarea sistemelor electronice armonizate cu cele ale Uniunii Europene va facilita integrarea operatorilor economici autohtoni în piața unică europeană și va atrage investiții naționale și străine. În paralel, este important de menționat și necesitatea adaptării la noi cerințe tehnice digitale (semnături electronice, interacțiuni prin portaluri, actualizarea sistemelor interne). ”</i>
	25.	La proiectul Planului de acțiuni: Reieșind din denumirea Programului, denumirea planului de acțiuni se propune a fi substituită cu denumirea „Planul de acțiuni privind implementarea Programului național privind modernizarea sistemelor informaționale vamale și alinierea la cerințele de date vamale ale Uniunii Europene pentru anii 2025-2030”; De asemenea, partea operațională a Programului - planul de acțiuni, urmează a fi revizuită prin prisma cerințelor stipulate în pct. 19 din Regulamentul cu privire la planificarea strategică (indicatorii de monitorizare nu sunt dezagregați conform criteriilor necesare; costurile nu sunt divizate pe ani și nu sunt indicate programele/subprogramele precum și sursele de finanțare, inclusiv nu sunt indicate resursele disponibile din asistența externă și a costurilor neacoperite; termenele de realizare se indică în formatul trimestru- an).	Se acceptă Denumirea programului a fost modificată în - „Planul de acțiuni privind implementarea programului național privind modernizarea sistemelor informaționale vamale și alinierea la cerințele de date vamale ale uniunii europene pentru anii 2025-2030”.”
	26.	Considerăm necesară modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1091/2023 privind Sistemul informațional de programare a rândurilor electronice la frontieră, în vederea adaptării cadrului	Nu se acceptă Sistemul menționat este parte a infrastructurii naționale generale de

		normativ pentru a permite o gestionare mai eficientă și o extinderea funcționalităților sistemului. Se va urmări integrarea aspectelor legate de circulația autoturismelor și transportului rutier de persoane, pe lângă categoriile de transport de mărfuri deja reglementate. Concomitent, propunem dezvoltarea tehnică și implementarea unei noi secțiuni dedicate autoturismelor și operatorilor de transport rutier de persoane, în cadrul Sistemului informațional de programare a rândurilor electronice la frontieră. Această secțiune va permite cetățenilor să-și programeze din timp trecerea frontierei, să obțină informații în timp real privind timpii de așteptare, precum și va facilita optimizarea fluxului în punctele de trecere a frontierei de stat. Reieșind din formatul proiectului programului, propunem includerea unei acțiuni care vizează dezvoltarea/extinderea sistemului informațional de programare a rândurilor electronice la frontieră, astfel încât acesta să suporte întregul flux de transport, iar ajustarea cadrului normativ menționat, va reprezenta o subacțiune, fie un indicator de rezultat.	control la frontieră, gestionat de alte autorități competente. Nu ține direct de obiectivele Programului vamal și nu au fost estimate costurile pentru o eventuală extindere.
CENTRUL DE ARMONIZARE A LEGISLAȚIEI	27.	În context, clauza de armonizare urmează a fi expusă în următoarea redacție: "Prezenta hotărâre creează cadrul necesar aplicării Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2025/512 al Comisiei din 13 martie 2025 privind modalitățile tehnice pentru dezvoltarea, întreținerea și utilizarea sistemelor electronice destinate schimbului și stocării de informații în temeiul Regulamentului (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, CELEX: 32025R0512, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L din 20 martie 2025".	Se acceptă Textul a fost inclus și documentul Proiectului Programului a fost modificat corespunzător, în următoarea redacție: „<i>Prezenta hotărâre creează cadrul necesar aplicării Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2025/512 al Comisiei din 13 martie 2025 privind modalitățile tehnice pentru dezvoltarea, întreținerea și utilizarea sistemelor electronice destinate schimbului și stocării de informații în temeiul Regulamentului (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al</i>

			<i>Consiliului, CELEX: 32025R0512, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L din 20 martie 2025”.</i>
MINISTERUL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI DIGITALIZĂRII	28.	Lipsa de obiecții și propuneri pe marginea proiectului.	-

Expertizare juridică și anticorupție

Participantul la avizare, consultare publică, expertizare	Nr. crt.	Conținutul obiecției, propunerii, recomandării, concluziei	Argumentarea autorului proiectului
Avizare și consultare publică			
CENTRUL NAȚIONAL ANTICORUPȚIE AL REPUBLICII MOLDOVA	1.	Prin urmare, apreciind prin prisma prevederilor art.28 din Legea integrității nr.82/2017, coroborat cu prevederile art.2, 34, 36 din Legea nr. 100/2017, conform pct. 153 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.610/2018, proiectul prenotat nu este pasibil expertizei anticorupție . Or, programul de dezvoltare al sistemului informațional vamal detaliază direcțiile de modernizare și armonizare a sistemelor informaționale vamale ale Republicii Moldova cu cele ale Uniunii Europene până în anul 2030.	-
MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA	2.	Cu titlu general, semnalăm că potrivit art. 54 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, exprimarea prin abrevieri a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea acestora în text, la prima folosire. La numerotarea elementelor structurale se va asigura respectarea prevederilor Legii nr. 100/2017. Suplimentar, în ceea ce privește explicațiile suplimentare numerotate cu semnul grafic „*”, menționăm că potrivit art. 49 alin. (5) al Legii nr. 100/2017,	Se acceptă În conformitate cu recomandările formulate în cadrul avizului, vă informăm că observațiile privind utilizarea abrevierilor, numerotarea elementelor structurale și explicarea suplimentară a anexelor au fost luate în considerare .

		exprimările cifrice, tabelele, planurile și altele asemenea, care sunt incluse în anexe, pot fi urmate de explicații suplimentare, care se notează cu indici numerici, în ordinea în care au fost enunțate în textul anexei (spre ex. 1, 2, 3...).	Documentul a fost redactat în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 privind actele normative, asigurând explicarea tuturor abrevierilor la prima utilizare și respectarea regulilor de numerotare și de notare a explicațiilor suplimentare.
AGENȚIA DE GUVERNARE ELECTRONICĂ	3.	În partea ce ține de propunerea enunțată de reutilizarea a serviciului guvernamental de plăți electronice (MPay) autorul proiectului a menționat că Programul deja prevede utilizarea acestui serviciu. Totuși din analiza textul consolidat nu au fost identificate mențiuni/prevederi cu privire la utilizarea serviciului MPay. În acest sens ținem să menționăm că în conformitate cu prevederile pct. 3 subpct. 1) din Hotărârea Guvernului nr. 712/2020 cu privire la serviciul guvernamental de plăți electronice (MPay) „Ministerele, Cancelaria de Stat și alte autorități administrative centrale subordonate Guvernului și structurile organizaționale din sfera lor de competență (autoritățile administrative din subordine, serviciile publice desconcentrate și cele aflate în subordine, instituțiile publice în care ministerul, Cancelaria de Stat sau altă autoritate administrativă centrală are calitatea de fondator), autoritățile/instituțiile publice și organizațiile de stat autonome, subordonate sau înființate de Guvern, în limitele competențelor prevăzute de lege vor utiliza serviciul guvernamental de plăți electronice (MPay) pentru încasarea plăților de la persoanele fizice și juridice în procesul prestării serviciilor, colectării impozitelor, taxelor, încasării plăților pentru amenzi și majorări de întârziere (penalități) și altor plăți în contul unic trezorerial al Ministerului Finanțelor.	Se acceptă. Textul a fost adăugat în Capitolul I din <i>Programul național privind modernizarea și armonizarea sistemelor informaționale vamale în conformitate cu sistemele informaționale ale Uniunii Europene pentru anii 2025-2030</i>, la alin. 4, în următoarea redacție: „Programul va utiliza și serviciul guvernamental de plăți electronice (MPay), în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 712/2020, pentru încasarea plăților aferente serviciilor prestate de Serviciul Vamal. Astfel, toate plățile efectuate de către persoanele fizice și juridice vor fi procesate prin contul unic trezorerial al Ministerului Finanțelor, asigurând un mecanism transparent, sigur și eficient de colectare a acestora.”
	4.	Cu referire la comentariile autorului în partea ce ține de propunerea aferentă reutilizării portalul guvernamental al serviciilor publice, parte a Sistemului informațional „Registrul de	Se acceptă. Textul a fost adăugat în Capitolul I din <i>Programul național privind</i>

		stat al serviciilor publice” ținem să menționăm că în conformitate cu prevederile pct. 5 din Hotărârea Guvernului nr. 169/2021 cu privire la Registrul de stat al serviciilor publice „Prestatorii de servicii publice electronice asigură prestarea acestora prin implementarea ghișeului unic, utilizând în acest sens portalul guvernamental al serviciilor publice din cadrul Sistemului informațional „Registrul de stat al serviciilor publice ”, în conformitate cu art. 16 alin. (4) din Legea nr. 234/2021 cu privire la serviciile publice.". Totodată, la pct. 8 din aceeași hotărâre este menționat că „La instituirea unui serviciu public nou, prestatorul acestuia asigură înregistrarea obligatorie a serviciului respectiv în Registrul de stat al serviciilor publice".	<i>modernizarea și armonizarea sistemelor informaționale vamale în conformitate cu sistemele informaționale ale Uniunii Europene pentru anii 2025-2030, la alin. 6, în următoarea redacție:</i> „În cadrul procesului de modernizare a serviciilor publice, Serviciul Vamal va asigura interoperabilitatea și standardizarea serviciilor publice electronice prin utilizarea portalului guvernamental al serviciilor publice, componentă a Sistemului informațional „Registrul de stat al serviciilor publice”, pentru implementarea ghișeului unic. Aceasta permite ca toate serviciile publice electronice să fie gestionate centralizat și să respecte standardele naționale și europene de interoperabilitate. Conform prevederilor pct. 5 și pct. 8 din Hotărârea Guvernului nr. 169/2021 și art. 16 alin. (4) din Legea nr. 234/2021 privind serviciile publice, toate serviciile noi vor fi înregistrate în Registrul de stat al serviciilor publice, facilitând astfel accesul cetățenilor și mediului de afaceri la servicii digitale standardizate și integrate.”
	5.	La final insistăm asupra includerii prevederilor aferent Catalogului semantic ca parte a mecanismului de schimb de date în	Se acceptă. Textul a fost adăugat în Capitolul

		conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 323/2021 pentru aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Catalogul semantic” și a Regulamentului privind modul de ținere a Registrului format de Sistemul informațional „Catalogul semantic”.	I din <i>Programul național privind modernizarea și armonizarea sistemelor informaționale vamale în conformitate cu sistemele informaționale ale Uniunii Europene pentru anii 2025-2030</i>, la alin. 5, în următoarea redacție: „Totodată, Programul va integra schimbul de date cu Sistemul informațional „Catalogul semantic”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 323/2021, ca parte a mecanismului național de interoperabilitate. Această integrare va permite standardizarea datelor și asigurarea compatibilității semantice între sistemele vamale și celelalte sisteme guvernamentale, inclusiv cele ale Uniunii Europene.”
--	--	--	---

Secretară de stat

Corina ALEXA